

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 104/02-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. K. Ö., bytom B., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 1 písm. b), čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Komárne v konaní vedenom pod ČVS: OÚV-120/20-KN-2002 SR a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť **Mgr. K. Ö.** o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2002 doručená sťažnosť Mgr. K. Ö., bytom B., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 1 písm. b), čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Komárne (ďalej len „úrad vyšetrovania“) v konaní vedenom pod ČVS: OÚV-120/20-KN-2002 SR.

Konkrétne sťažovateľ uviedol, že:

- v rámci trestného stíhania, ktoré sa začalo proti nemu ako obvinenému vydaním uznesenia vyšetrovateľa z 26. marca 2002 podľa § 160 ods. 1 a § 163 ods. 1 Trestného poriadku za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona spáchaného „spôsobom a z dôvodov v uznesení uvedených“,
- úrad vyšetrovania vykonal pokus o jeho predvedenie na výsluch 9. mája 2002 bez toho, aby mal v tom čase vykázané predvolanie, ďalej bez toho, aby nemal trvalé bydlisko, skrýval sa alebo aby tu bol iný podobný dôvod, čo je v rozpore s § 90 ods. 1 a 2 Trestného poriadku v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy, čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru,
- nebol vyrozumený o výsluchu svedka MUDr. E. Ö. 9. mája 2002, čo je v rozpore s § 33 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru,
- úrad vyšetrovania vykonal 10. mája 2002 jeho opakovaný výsluch napriek tomu, že 3. apríla 2002 do zápisnice uviedol, že nebude vypovedať, čo je v rozpore s § 33 ods. 1 a § 91 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s čl. 46 ods. 4 a čl. 50 ods. 4 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru,
- na rekonštrukciu trestného činu a psychiatrické vyšetrenie 10. mája 2002 bol predvedený bez predchádzajúceho riadneho predvolania, bez poučenia o možnosti predvedenia a bez poučenia o jeho právach pred jednotlivými úkonmi, čo je v rozpore s § 2 ods. 13, § 33 ods. 3 a § 158 ods. 8 Trestného poriadku v spojení s čl. 46 ods. 4 a čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru,
- o jeho predvedení na psychiatrické vyšetrenie 10. mája 2002 nebol vyrozumený jeho obhajca, čo je v rozpore s § 36a ods. 2 písm. b) a § 165 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s čl. 46 ods. 4 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru.

Sťažovateľ uviedol, že opakovaným výsluchom napriek predchádzajúcemu odopretiu vypovedať úrad vyšetrovania hrubo zasiahol do jeho ústavou garantovaných základných práv a slobôd, že v dôsledku týchto väd postupu vyšetrovateľa utrpela v očiach verejnosti jeho dôstojnosť, osobná česť a povest', ako aj povest' jeho manželky, ktorá má v tesnom susedstve miesta rekonštrukcie ambulanciu a ktorá je medzi lekármi známa aj v Nových Zámkoch, že toto neobvyklé konanie štátneho orgánu znamenalo pre neho mimoriadne psychické vypätie a stres a predvedenie na psychiatrické vyšetrenie a jeho vykonanie bez prítomnosti jeho obhajcu ho priviedlo do právnej neistoty, pretože nemá právnické vzdelanie a v tejto konkrétnej situácii nepoznal svoje procesné práva, čím sa cítil byť vystavený nezákonnému a svojvoľnému konaniu orgánu činného v trestnom konaní. Z týchto dôvodov došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru. Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (...).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom (...).

Podľa čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Obvinený má právo odprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: [písm. b)] zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom; [písm. c)] zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne (...) o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: [písm. c)] obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú; [písm. d)] vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je tvrdené porušenie jeho základného práva na slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru, ktorého sa mal dopustiť v prípravnom konaní vyšetrovateľ podľa tvrdenia sťažovateľa postupom v rozpore s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku (v znení platnom a účinnom v čase namietaných procesných úkonov vyšetrovateľa).

Sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ namieta porušenie uvedených základných práv v štádiu prípravného konania, t. j. v štádiu pred začatím konania pred súdom. Dozor nad zachovaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor (§ 174 a n. Trestného poriadku), ktorý je oprávnený zrušovať nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia a opatrenia vyšetrovateľa a policajného orgánu, ktoré môže nahrádzať vlastnými rozhodnutiami a opatreniami (§ 174

ods. 2 písm. e) Trestného poriadku). Obvinený má právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania žiadať prokurátora, aby boli odstránené prietahy vo vyšetrovaní alebo závady v postupe vyšetrovateľa. Žiadosť nie je viazaná lehotou. Túto žiadosť, ktorú treba prokurátorovi ihneď predložiť, musí prokurátor bez meškania vybaviť. O výsledku preskúmania musí byť žiadateľ upovedomený (§ 167 Trestného poriadku). Sťažovateľ v sťažnosti ani v jej prílohách neuvádza žiadne skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že podľa týchto ustanovení Trestného poriadku žiadal prokurátora o odstránenie tých závad v postupe vyšetrovateľa, ktoré vo svojej sťažnosti na ústavný súd uviedol ako dôvod porušenia jeho základných práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Ide pritom o právny prostriedok nápravy, ktorý vo vzťahu k uvádzaným skutočnostiam v sťažnosti treba považovať za účinný na ochranu základných práv, porušenie ktorých sťažovateľ v predmetnej sťažnosti namietal.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu, ak ústavný súd nezistí priamu súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sťažnosť pre zjavnú neopodstatnenosť odmietne (pozri napríklad rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 10/02 zo 6. marca 2002 a v ňom citované predchádzajúce rozhodnutia). Sťažovateľ namietal porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a d) dohovoru, hoci medzi uvádzanými skutočnosťami v sťažnosti a týmito základnými právami nie je očividne priama súvislosť.

Trestný poriadok v prípade trestného stíhania sťažovateľa pred súdom (po podaní obžaloby prokurátorom) taktiež obvinenému sťažovateľovi poskytuje účinné právne prostriedky na ochranu uvedených základných práv. Podanú obžalobu treba na súde najskôr preskúmať z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytuje spoľahlivý podklad, najmä preveriť, či prípravné konanie, ktoré jej predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či jeho výsledky dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Na to slúži predbežné prejednanie obžaloby (§ 181 ods. 1 Trestného poriadku). Po predbežnom prejednaní obžaloby súd okrem iného vráti vec prokurátorovi na došetrenie, ak je to potrebné na odstránenie závažných procesných chýb prípravného konania alebo na objasnenie základných skutkových okolností, bez ktorých nie je možné rozhodnúť na hlavnom pojednávaní a v konaní pred súdom by bolo také došetrenie spojené s výraznými ťažkosťami alebo by bolo zrejme na ujmu rýchlosti konania (§ 188 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku v platnom znení). Pri vykonávaní dokazovania na hlavnom pojednávaní môže obžalovaný a jeho obhajca okrem iného žiadať, aby sa im umožnilo vykonať výsluch svedka, klásť vyslúchaným otázky, prípadne podať návrh na doplnenie dokazovania (§ 215 Trestného poriadku). Pri svojom rozhodnutí smie (súd) prihliadnuť len na skutočnosti, ktoré boli prebrané na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané (§ 220 ods. 2 Trestného poriadku).

Podľa názoru ústavného súdu sa sťažovateľ v súvislosti s uvedeným trestným stíhaním môže domáhať ochrany označených základných práv v konaní pred všeobecným súdom, a preto ústavný súd nemá v tomto štádiu trestného konania právomoc konať a rozhodovať vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces podľa citovaných článkov ústavy a dohovoru. Všeobecné súdy, ktoré sú v súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje.

Okrem toho je sťažnosť sťažovateľa ohľadne niektorých tvrdení o porušení základných práv zjavne neopodstatnená. Tak je tomu v prípade jeho tvrdenia o porušení týchto práv v dôsledku vykonania pokusu o predvedenie sťažovateľa a jeho opakovaného výsluchu 10. mája 2002 napriek tomu, že sťažovateľ 3. apríla 2002 do zápisnice uviedol, že nebude vypovedať. Pokus o predvedenie za okolností uvádzaných sťažovateľom nemožno považovať za porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. b) alebo c) dohovoru a pokiaľ ide o opakovaný výsluch sťažovateľa, zo zápisnice o výsluchu obvineného z 10. mája 2002, ktorú k sťažnosti pripojil sťažovateľ, vyplýva, že výsluch sťažovateľa bol okamžite ukončený po tom, čo bol vyšetrovateľom poučený okrem iného o tom, že nie je povinný vypovedať (§ 33 ods. 1 a § 91 ods. 1 Trestného poriadku) a po jeho vyhlásení, že nebude vypovedať. Sťažovateľ túto zápisnicu podpísal bez akýchkoľvek pripomienok. Za týchto okolností je tvrdenie sťažovateľa o porušení práva mlčať a neprispievať k obviňovaniu vlastnej osoby zjavne neopodstatnené.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní v senáte odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2002